

slovenska
DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Stojimo trdno na stališču, da se Slovenija nikdar več ne sme povezovati v kakršnekoli skupnosti z balkanskimi državami.
Brazde, petek, 6. januarja 1995

LETNIK XLV

JANUAR 1995

ŠT. 1 NO. 1

OB 50 LETNICI NAJVEČJE SLOVENSKE TRAGEDIJE ZA BORCE NOB PA "ZMAGA" BEŽEN POGLED V NAŠO NOVODOBNO ZGODOVINO

1945 - 1995

Konec I. svetovne vojne;- neuspeh takratnega slovenskega političnega vodstva, da bi uresničil že 1848. leta, v "pomladi narodov" zamišljeno Zedinjeno Slovenijo;- usodni koroški plebiscit;- izguba slovenskega ozemlja (Koroška, Primorska, Porabje);- življenje v I. Jugoslaviji;- 6. april I. 1941 nacifašistične armade napadejo Jugoslavijo;- zadržanje slovenskih komunistov med tem napadom (vsestranka sabotaža komunistov v odporu proti napadalcem!);- slovenski komunisti organizirani v Protiimperialistični fronti;- od septembra 1939 (podpisa Molotov-Ribbentropove pogodbe) do 23. junija 1941 so bili slovenski komunisti v prijateljskih odnosih, še več, odkrito sodelovali z Nemci; trojna okupacija Slovenije;- 23. junija I. 1941 Nemčija napade Sovjetsko zvezo;- preimenovanje Protiimperialistične fronte v Osvobodilno fronto;- šele po tem datumu - na poziv Stalina - naznanijo partizansko borbo proti okupatorju;- medvojna leta, med trojno okupacijo;- komunistični monopol upora proti okupatorju;- nesmiselni komunistični umori nedolžnih Slovencev;- še pred ustanovitvijo 'vaških straž', ki so jih organizirali ljudje na deželi, v obrambo lastnega življenja in imetja, sami, je bilo že pobitih okrog 2000 ljudi;- komunistična krvava revolucija je bila že v polnem teku;- organiziran odpor proti O.F., ki so jo imeli slovenski komunisti, po podpisani Dolomitski izjavi, v polni oblasti, najprvo v vaških stražah in kasneje, po razsulu Italije v sept. 1943, v Slovenskem domobranstvu;- maja 1945;- umik Slovenskih domobrancev in civilistov na Koroško - Vetrinje;- vrnitev;- množični pokoli v Rogu, Teharjah, Hrastniku in drugih krajih Slovenije;- nepopisno trpljenje;- preživetje rešencev;- življenje slovenskih beguncev v različnih taboriščih v Evropi in končna naselitev v različne države svobodnega sveta;- "zmaga";- kakšna "zmaga"?

Vse to bomo imeli v mislih, ko bomo slovenski zdomci, letos v maju in juniju, obiskali našo rodno domovino in skušali doumeti po eni strani usodno tragičen pomen te obletnice za slovenski narod v celoti (matični domovini, zamejstvu in zdomstvu); po drugi pa zagnano prizadevanje, z vladno podporo, NOB, partizanov, zlasti pa partizanov komunistov, po neki umišljeni "zmagi, ki je ni bilo, ker slovenski partizani niso tej zavezniški zmagi ničesar doprinesli razen sramoto, ki ne bo izbrisana iz slovenske zgodovine nikoli. Zakaj?

Razlogi so v glavnem naslednji:

1.- Cena in žrtev partizanskega umika iz Koroške, ki so ga brezpogojno zahtevali zavezniki, so bili slovenski domobranci in civilisti. Na mirovnih pogajanjih je Slovenija - na Stalinov pristanek, pritisk - izgubila Trst, Gorico in slovensko Koroško.

2. - Po že končani vojni so nečloveškim, naravnost sadističnim mučenjem sledili množični poboji mož, fantov, žena, deklet in celo otrok in to brez kakršnegakoli sodnega postopka v Rogu, Teharjah, Hrastniku in drugih krajih Slovenije.

3. - Ko so se drugi narodi v mesecu maju I. 1945 oddahnili od grozot II. svetovne vojne (razen Japonske, ki je kapitulirala šele po odmetu atomske bombe 6. avgusta 1945), smo Slovenci prišli iz "dežja pod kap", kakor pravijo, in se znašli na pragu novega, tokrat komunističnega totalitarizma, ki je trajal skoraj pol stoletja in izmučeni, ustrahovani slovenski narod pripeljal na rob propada, iz katerega se bo težko, če sploh kdaj, opomogel.

Ne strinjam se z zaključkom članka "Brezbožna zmaga", ki ga je v Šobotni prilogi, 21. januarja 1995, napisal Boris Jež. Bralcem v presojo ga navajam:

"Če je Bog, je vsekakor držal s partizani, saj so tudi zmagali. Kaj se je dogajalo pozneje, pa je seveda druga zgodba. Malo je v pisani zgodovini velikodušnih zmagovalcev, skoraj vsi so se, žal, znesli nad poraženci". V ameriški civilni vojni - 1861 - 1865 - med severnimi federalisti in južnimi konfederalisti naletimo na lep primer, kako so se severni zmagovalci obnašali. Ob koncu državljanske vojne so oficirji južne konfederalne armade obdržali osebno orožje, vojakom pa dovolili, da so odšli domov. Skratka, lep primer: Niso se "znesli nad poraženci".

Sodeč že po samo dosedanjih pripravah bo ta dvotirna proslava 50 letnice slovenski narod popolnoma razdvojila in vsestransko oslabilo mlado slovensko državo.

L.Jamnik

SLOVENIJA: ZATIŠJE PRED VIHARJEM?

Decemberske volitve v nove občinske svete niso prav nič vplivale na politično situacijo v Sloveniji, dobrodošle pa so predvsem zato, da se nekateri nad rezultati zamislijo. En mesec po volitvah, na katerih so nekoliko bolj slavile stranke slovenske pomladi, je skoraj že vse pozabljeno. Tolažba, da so stranke slovenske pomladi premagale stranke nekdanjih komunistov, je lahko zato le dokaj medla. Zato je dobro, da si še enkrat pogledamo, kaj nam sporočajo volilni rezultati. Značilnosti sta predvsem dve. Prva je, da je na volitve prišlo veliko manj volilcev, kot pred dvema letoma. S tem je izgubila predvsem vodilna LDS, saj je volilna baza za to stranko lahko - to so pokazale prav te volitve - precej muhasta. Sestavljajo jo predvsem podjetniki, leva inteligenca, mlajša generacija ter "južnjaki", ki jim je bilo v začetku devetdesetih let množično podeljeno slovensko državljanstvo. Prav ti pa so lahko pri volitvah precej "nedisciplinirani". Iz rezultatov je razvidno, da so bili pri volitvah najbolj disciplinirani volilci strank slovenske pomladi. Mnogi smo se bali, da bo prav tu osip največji, saj sta razočaranje in apatija med njimi zaradi slabe

politične situacije desnice velika. Poglejmo nekaj števil. LDS je leta 1992 volilo 278.851 volilcev, leta 1994 pa 139.922, kar je skoraj polovica manj. Druga stranka po izgubi je Jelinčičeva SNS, ki je leta 1992 (z veliko prevaro) dobila 119.091 glasov (četrti stranka), leta 1994 pa kljub popolnemu razkrinkanju voditelja Jelinčiča še vedno 27.087 glasov.

Druga pomembna značilnost volitev - 4. 12. 1994 - pa je prvo mesto SKD. Čeprav je ta stranka leta 1992 dobila 172.424 glasov, dve leti kasneje pa vseeno nekaj manj, to je 149.609, je prvo mesto verjetno največje presenečenje zadnjih volitev. Nad velikim vzponom SDSS ni bil nihče presenečen, saj je lahko vsak pričakoval, da bo Janez Janša, ki za desnico že nekaj časa ostaja edini pravi voditelj (ter morebitni "rešitelj") dobil veliko glasov. Velika večina je SDSS volila samo zato, ker jo vodi Janša. Če bi jo vodil kdor drug, stranka ne bi dobila tako rekoč nič.

Povsem nekaj drugega je uspeh SKD. Ta stranka že vsaj dve leti vodi politiko, ki je povsem zaustavila demokratizacijo Slovenije. S svojim

geslom, biti zraven za vsako ceno, je nekdanjim komunistom omogočila popoln prevzem oblasti. Posledica pa je, da je parlament zaradi tega sprejel precej zakonov, ki nas na "demokratični" način vračajo v diktaturo. Pod vlado (Drnovška oziroma LDS in ZL) sedaj spadajo prejšnji SDK (sedanja Agencija za plačilni promet), tožilci, sodstvo, RTV. In kaj je še vsaj kolikor toliko samostojno? Deloma le ustavno sodišče, kar pa je tako rekoč nič.

V vrhu SKD ni osebe, ki bi dajala upanje. Lojze Peterle, Ignac Polajnar, Edvard Stanič, Ivo Bizjak, Miroslav Mozetič itd. Kakšna razlika je med njimi in komunisti? Prav nobene. Celu huje: včasih kdo od njih da izjavo, s katero zapiha na dušo svojim volilcem, sicer pa tam, kjer padajo odločitve in kjer bi se moral čutiti njihov vpliv, koristijo izključno interesom komunistov. Ena zadnjih večjih prevar je novo besedilo v programu SKD, ki govori o drugi svetovni vojni oziroma revoluciji v Sloveniji. Gre za mrtvo črko na papirju oziroma za zaslepljevanje svojih volilcev. Besedilo je bilo deležno velike medijske gonje borcev in tudi politikov, vendar je ta

dalje na str. 2

**slovenska
DRŽAVA**
FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates:
\$15.00 per year
\$ 1.50 single issue
Advertising: \$ .45 per agata line

Member of Multilingual Press
Association of Ontario

Member of Canadian
Multilingual Press Federation

Owned and published monthly by Slovenian National Federation of
Canada

Lastnik in izdajatelj Slovenska Narodna Zveza v Kanadi

646 Euclid Ave., Toronto, Ontario M6G 2T5

Edited by Editorial Board

Urejuje konzorcij Slovenske Države

Zastopnika:

Slavko Skoberne

Espana 1316

Castelar (1712)

Prov. Buenos Aires

Argentina

Ludvik Jamnik

79 Watson Ave.,

Toronto, Ontario

M6S 4E2

Kanada

TELEPHONE & FAX #: (416)-766-4848

Letna naročnina: Za Kanado in ZDA \$15.00, za Argentino in Brazilijo
po dogovoru; Anglija, Avstrija, Avstralija, Francija in druge države
\$12.00 U.S. Po letalski pošti po dogovoru.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva
naziranja morale skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

SLOVENIJA: ZATIŠJE PRED VIHARJEM?

nadaljevanje s str. 1

stranki (oziroma prevari) le koristila. Za nameček je nekaj strankinih veljakov na gonjo takoj odgovorilo z opravičevanji, češ da niso mislili o NOB tako slabo...

Vendar sodelovanje SKD s postkomunisti, kar je povzročilo zaustavitev demokratizacije ter vrnitev komunistov na oblast, ni edino, kar nas boli. Morda je celo nekoliko bolj boleče stanje, ki ga povzroča politika SKD od lanske pomladi naprej, ko je bil iz vlade odstranjen Janez Janša. Če so bile poteze SKD prej še kolikor toliko obrazložljive (kos oblastne pogače za vsako ceno), pa je obnašanje te stranke postalo v zadnjem času povsem nerazumljivo. Ne razume jih praktično nihče, saj gre za neverjetno poniglavo vedenje. To je seveda povzročilo tudi v levici odpor, saj je SKD izgubila še tisti minimalni kanček avtoritete. Začelo se je poniževanje, ki je bilo včasih celo razumljivo, saj se s Peterletom ni dalo več normalno pogovarjati.

Zadnji znaki kažejo, da bi levica še vseeno rada nekaj časa vladala v miru. To jim lahko zagotovi le prisotnost SKD v vladi. Vendar mesta zunanega ministra nikakor noče več prepustiti krščansko-demokratskemu kandidatu. Najprej jim je za zameno ponudil ministrstvo za boj proti korupciji, kar je bilo samo eno iz niza poniževanj. Da bi bila farsa še večja, je na "ponudbo" Peterle odgovoril, da se SKD proti korupciji že tako ali tako bori v vladi, pri čemer gre seveda za veliko laž, saj se na primer prav v notranjem ministrstvu, ki ga pokriva SKD, dogaja neverjetna korupcija, tam pa je leglo stare Udbe.

Da bi LDS in ZL pokazali, kdo je sedaj gospodar v državi, sta pred novim letom celo sklicali skupno novinarsko konferenco. SKD pa je v situaciji, v kakršni je, na svojo zahtevo, da mora zaradi večje uravnoveženosti vlade iz nje ZL, enostavno "pozabila".

Z novimi občinskimi volitvami je konec Demosove vladavine v Ljubljani. Marjan Vidmar, predsednik ljubljanskega izvršnega sveta, se je v zadnjih dveh letih edini boril z levo oblastjo na državni ravni. Zaradi tega je bil deležen silovitih napadov leveice v parlamentu, še posebej pa komunističnih občil, predvsem ljubljanskega Dnevnika. O moči leveice v državnem zboru kaže tudi posebna komisija, ki je bila ustanovljena za ugotavljanje nepravilnosti v občinah. Komisija se je spravila izključno na ljubljanski Vidmarjev izvršni svet, čeprav mu ni mogla očitati nič oprijemljivega, na drugi strani pa je na primer izvršni svet v Postojni, ki je bil v rokah LDS, počel velike nečednosti, zaradi katerih bi moralo v zapor kar nekaj funkcionarjev.

Novi ljubljanski župan je Dimitrij Rupel (LDS). V mestnem svetu je razmerje med desnico in levico natančno pol proti pol. Kljub temu je bil za predsednika sveta (kar pa ne bo kaka pomembnejša

funkcija) izvoljen Dimitrij Kovačič (Janševa SDSS), oseba, ki je bila v prejšnjem mestnem izvršnem svetu najtesnejši Vidmarjev sodelavec. Ruplova funkcija bo seveda zelo močna, saj bo prav on odločal tako rekoč o vsem. Prav zanimivo bo videti, ali bo ugodil pritiskom borcev, da bi nazaj pred Stolnico postavili tisti sramotni spomenik, ki je s prstom kazal na Škofijo kot na izdajalca ter železne drogove ob poti spominov in tovarštva (oboje je odstranil Vidmarjev izvršni svet). Strgarju in Vidmarju pa ni uspela neka druga simbolna poteza: da bi na posebno spominsko ploščo na Rotovžu, na kateri so vklesana imena vseh ljubljanskih županov, vklesali tudi ime Leona Rupnika. Ali pa, da bi vsaj izbrisali imena treh komunistov, ki naj bi kot medvojni voditelji mestnih OF veljali po vojni za komuniste kot ljubljanski župani. Kako so ti ljudje ponarejevali zgodovino!

Levica je začela z velikimi pripravami na praznovanje 50-letnice zmage nad nacifašizmom. Odločitev o tem je bila požegnana celo v parlamentu. Ustanovili so poseben pripravljalni odbor, ki ga sestavlja trideset predstavnikov najvišjih državnih ustanov. S tem so izvedli spreten maneuver, saj je v odboru tako tudi nekaj oseb, ki bi morale po svoji politični provenienci nastopati do stvari kritično, vendar jih bo velika večina eminenc okoli njih postavila v položaj, da bodo enostavno "pokleknil". "Predigre" za veliko slavje so se že začele. Prva je bila s slovesnostjo ob dnevu samostojnosti 26. decembra (dan plebiscita za samostojno Slovenijo pred štirimi leti) v Novi Gorici. Slavnostni govornik Milan Kučan je v svojem govoru skoraj več govoril o pomenu NOB kot pa o predmetu slavljenja: o samostojni Sloveniji. Na slovenosti bi zaman iskali Janeza Janšo, enega najbolj zaslužnih za novo slovensko državo. Tudi na praznovanju dneva državnosti junija 1994 ga ni bilo zraven. Danes je v Sloveniji pač tako, da te slovesnosti organizirajo tisti, ki jih v burnih zgodovinskih trenutkih ni bilo v prvih vrstah, tisti iz prvih vrst (predvsem Janša) pa so odrinjeni na rob in zasramovani (z izmišljijami seveda).

Druga generalka je bila 8. januarja v Dražgošah. Tokrat se je tam zbralo veliko ljudi, predvsem nekdanjih partizanov seveda, ki jih je "novi slovenski čas" (čas restavracije komunističnih kadrov) zelo opogumil. S svojo množično prisotnostjo so to tudi demonstrirali. Prav zanimiva je bila slika naslednji dan v komunističnem ljubljanskem Dnevniku, ki kaže v ospredju, kar je nadvse simbolično, Zmaga Jelinčiča. Simbolično zato, ker pokaže na to, da je v sedanjih Sloveniji čas za barabe. Zanimiv je bil slavnostni govornik. To je bil Dimitrij Rupel, novi ljubljanski župan. Zakaj prav on? Očitno ga hočejo borci s tem pridobiti, da bi jim kot ljubljanski župan pomagal pri letošnjih slavjih, saj bo glavna slovesnost ob 50-letnici partizanske (komunistične) zmage prav v Ljubljani.

KOALICIJA DESNIČARSKIH STRANK = ZMAGA !

Tako smo pisali v SLOVENSKI DRŽAVI zadnje čase. Ta pobožna želja se je izpolnila na zadnjih občinskih volitvah v Sloveniji. Vse stranke "desnice" so izboljšale svoj položaj od volitev I. 1992, nekatere več, druge manj.

Največ PRIRASTKA je imela Janševa - SDSS - stranka, 10.64%, sledi ji SLS z 4.01%, nato SKD 3.90%, medtem ko je Drnovškova LDS nazadovala kar za 6.07%, Jelinčičeva SNS pa skoraj izginila iz političnega prizorišča z padcem 6.07%, kot je razvidno iz tabele Iva Žajdela na drugem mestu SD (glej SD, december 1994, str. 1).

Stranke "slovenske pomladi" so tako skupno z SKD dobile 48.11% glasov, levica pa 37.90%. Kot analizirajo izid volitev poklicni politologi, bi tako razmerje na državnih volitvah dalo mandat za sestavo nove vlade desnici.

Vsaj nekaj ljudi je srečala pamet, da so nehali voliti za korumpirane komuniste. Bo pa potrebna še velika vnema in sodelovanje - (NE ZDRUŽITEV !) desničarskih strank, da bodo na državnih volitvah tako ali pa še bolj uspešne! Zdi se, da so stranke "slovenske pomladi" zavonjale prihajajočo pomlad.

SLOVENSKA DRŽAVA čestita slovenskim volilcem in seveda tudi neutrudljivim organizatorjem, ki so s skromnimi sredstvi, a s pokončnostjo in poštenjem, dokazali, da je še mnogo Slovencev, ki se ne dajo podkupiti.

Avguštin Kuk

Več kot očitno je, da so po petdesetih letih komunisti dosegli še eno zmago. Z njo so se še enkrat zavihteli slovenskemu narodu za vrat.

Kot neke vrste protiutež bodo seveda slovesnosti tudi ob 50-letnici največjega zločina v zgodovini slovenskega naroda: povojnih pobojev. Nova slovenska zaveza je že začela s pripravami. Osrednja slovesnost bo 25. junija v Kočevskem rogu, nato pa še 2. julija na Teharjah. Tudi v Ljubljani bo nekaj prireditev (simpozij o državljanjski vojni, akademija v Škofovih zavodih v Šentvidu, glasbena prireditev Črne maše v Cankarjevem domu, izdaja prvega dela zbornika s spiski imen in fotografijami doslej postavljenih spominskih plošč itd.).

Volilni čas mi je omogočil, da sem si na uredništvu Slovenca izbral toliko časa, da sem končno napisal podlistek o poboju Mavsarjeve družine. To sem hotel že leta 1992, ob 50-letnici poboja, vendar mi je takrat to preprečila čistka na uredništvu Slovenca. Ne bo odveč, če omenim nekaj drobcev iz najnovejšega zakulisja. Z urednikom Zalarjem sem se v začetku decembra, ko sem podlistek pisal, pogovarjal, kdaj bi ga začeli objavljati. Sam sem se zavzemal, da še pred novim letom, saj je bila 27. decembra obletnica poboja. Na moje veliko začudenje je urednik vztrajal, da začnemo z objavo šele po novem letu, da ne bi pred novim letom preveč vznemirjali ljudi... Kljub temu smo začeli z objavo 23. decembra (nekaj zaradi mojega vztrajanja, nekaj pa zaradi tega, ker se je ravnokrat iztekel nek drug podlistek). Tako mi je končno uspelo, da bo slovenska javnost skozi 22 nadaljevanj seznanjena z enim največjih partizanskih zločinov. Tistih partizanov (Gubčeva brigada), ki naj bi se borili za svobodo slovenskega naroda in ki jih bo leta 1995 država častila kot pripadnike velike protihitlerjevske zmagovalne koalicije. Tistih partizanov, ki so samo leta 1943. pomorili okoli dvajset slovenskih družin (merilo pri ugotavljanju te številke mi je bilo: oče, mati ter vsaj eden izmed otrok). Upam, da mi bo omogočeno, da bom tudi o tem letos pripravil poseben podlistek. Naj omenim še to, da je tik pred koncem leta bila odstranjena še ena uredniška ekipa na Slovenscu (tokrat že peta). Odslovili so oba glavna urednika (Vinka Zalarja in Saša Veronika). Škode sicer ne bo, saj je ta uredniška garnitura, kot že prejšnja, ki je nastopila po "znameniti" čistki avgusta 1992, na uredništvu oblačila in vedrila in vse njeno "delo" je bilo samo to, da je skrbno pazila, da se v časopisu ne bi pojavilo kaj preveč kritičnega o SKD. To so bili verjetno eni redkih urednikov na svetu, ki so novinarje pri delu ovirali, namesto da bi jim pomagali.

Potem ko je izšla zelo odmevna knjiga Janeza Janše Okopi, smo dobili še eno zanimivo knjigo z

naslovom *Vmesni čas*, ki jo je napisal Miha Brejc. Brejc je novembra 1990 zasedel mesto direktorja Visa (prejšnje SDV oziroma Udbe). Na tem mestu ni kaj dosti naredil, da bi se ta služba "počistila". V letih 1991/1992 sem zaradi tega o tem večkrat kritično pisal. Brejcu se je naivnost zelo maščevala. V začetku leta 1993 ga je Drnovšek zamenjal, sam Brejc pa je takrat izjavil, da ga je zamenjala Udbe. Te svoje napake zdaj v knjigi dokaj odkrito priznava, hkrati pa navaja številne podatke iz zakulisja. Brejc nam še posebej dobro prikaže tako imenovani igralniški lobi, ki ima veliko denarja in je vse do pred kratkim dajal Udbi velika denarna sredstva. Tu sta predvsem portoroška in novogoriška igralnica, zadnja, ki se imenuje Hit, pa se je v zadnjem času divje privatizirala. Razpolaga z velikim denarjem (je eno najbogatejših podjetij v Sloveniji), s čimer z lahkoto podkupa časopise in poslance.

Kot sklepno ugotovitev bi zapisal naslednje. Slovenski politični prostor je trenutno tako razviden, kot še nikoli v zadnjih petih letih. Sedaj se bolj ali manj točno ve, kdo je kdo in kje je kdo. Opozicija (stranke slovenske pomladi) se je znašla v situaciji, ko bo morala povleči ostrejšje ukrepe. Slovenija je sicer politično že razklana na dvoje, kar je po svoje logično in normalno, vendar je sedaj trenutek, ko se lahko razkolje popolnoma - z velikim, neprelozljivim breznom na sredini. Na eni strani so komunistične stranke z močnim finančnim zaledjem, na drugi strani pa razočaranci (stranke slovenske pomladi) oziroma tisti, ki jih je komunizem teptal pol stoletja. Razkrinkanih je tudi nekaj velikih komunističnih prevar, s katerimi je partija "sestopila" z oblasti tako, da je na njej ostala.

Za SKD seveda sedaj več ne bi smelo biti dileme. Toda... Tudi leta 1992 in 1993 je ni bilo in se je vendarle odločila za potezo, ki bo v zgodovini zapisana kot velika napaka. Morda pa celo velika prevara?! Prav naslednji meseci bodo odgovorili na slednje: ali res ne gre (poleg Ruplove Slovenske demokratične zveze in Jelinčičeve Slovenske nacionalne stranke) še za eno komunistično prevaro!

Ivo Žajdela

(Ljubljana, 10. januarja 1995)

Vest o nenadni smrti Tineta Duha nas je presenetila in zelo prizadela. Pred dnevi smo ga še srečali na predavanjih prof. Puca in Janše v Slovenski hiši. Nasmejan mi je stisnil roko in ponovil znana načela slovenskih voditeljev v predvojnem času: "In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas." Ta načela so bila Tinetu Duhu vse življenje - od študentske mladosti do zemeljskega slovesa - sveta.

Prvič sva se srečala na celjski gimnaziji in od takrat sva postala prijatelja. Leta beograjske diktature so bila za naš čas ideološke in politične preizkušnje. Razrednik prof. Gorjup je moral po navodilih izvesti popis vseh učencev po naši ideološki pripadnosti: Sokolu, kot edini dovoljeni organizaciji in Marijini dijaški kongregaciji. Kongreganisti smo se takrat lahko zbirali le v majhni opatijski sobi. V razredu so prevladovali Sokoli, kar pa ni kalilo naših prijateljskih odnosov. Tine je po svojem lepem značaju znal družiti in povezati kongreganiste z vodstvom Marijine kongregacije: z dr. R. Hanželičem, J. Savellijem, Bevčcem, Fišerjem in drugimi. Tine je vstal prvi, za njim smo pričali slovensko krščansko miselnost: Maks Ocvirk, Trobentar, Varga, Ani Borštnik, Planinšek, Trbovc in Roeck. (Presenetil nas je levičarsko usmerjen Roeck. V revoluciji je padel kot partizan blizu Šoštanja.)

Ko je Tine zapustil Celje, smo ga prijatelji pogrešali. Odšel je v Ljubljano, tam končal maturo in se vpisal na pravno fakulteto. V študiju je bil priden kot mravlja. V začetku se je pridružil Tomčevcem, kmalu pa Ehrlichovi organizaciji, v akademskem klubu Straži. Pravilno je razumel dr. Ehrlichov klic o potrebi slovenskih katoliških izobražencev; nikoli pa se ni vdajal miselnosti političnih karieristov, ki so Stražarjem očitali kovanje političnega vodstva slovenskega naroda. Že kot akademik, pozneje kot diplomirani pravnik, se je pridružil dr. Ehrlichovi ideji o nujnosti oklica svobodne in suverene slovenske države. Zgodovinsko gledano nam je še danes nerazumljiva odločitev jugoslovanskega in slovenskega političnega vodstva, ki sta prepredila, da bi se dr. Ehrlich, - ki je bil uradno povabljen, - pridružil diplomatski skupini, ki je odhajala v inozemstvo. To, za slovenski narod usodno odločitev, je obsojal tudi Tine Duh.

Poziv državnemu zboru in pristojnim oblastem države Slovenije

Petdeset let po koncu komunistične revolucije podpisani Slovenci zahtevamo, da državni zbor in pristojne oblasti države Slovenije izpolnijo svojo dolžnost

V času, ko mineva:

- 50 let po vzpostavitvi komunistične totalitarne oblasti nad slovenskim narodom, usodo in premoženjem slovenskih ljudi;
- 50 let po koncu druge svetovne vojne, ki se je nadaljevala kot hladna vojna med demokracijo in komunizmom;
- 5 let po političnem preobratu in pričetku demokratičnih sprememb v Sloveniji;
- 4. leto veljavnosti ustave države Slovenije, ki pomeni prelom s preteklostjo; žal pa so iz le-te ostale številne nepopravljene krivice in premnoge žrtve brez povrnjene časti, to pa podaljšuje razdor in onemogoča spravo med Slovenci;

zahtevamo:

da državni zbor in pristojne oblasti države Slovenije izpolnijo dolžnost, ki jim jo nalagajo črka in duh slovenske ustave ter določila mednarodnega prava v skladu z Listino Združenih narodov, Deklaracijo Evropskega sveta in Helsinškimi listinami, tako da:

- izrecno obsodijo komunistično partijo, ker je med vojno in okupacijo zlorabila slovensko željo po svobodi in narodnoosvobodilni boj v svoje revolucionarne namene;
- obsodijo zločine, ki so jih izvajali nosilci revolucije nad slovenskim narodom pod pretvezo osvobodilnega boja, hoteli uničiti svoje ideje in politične nasprotnike;
- priznajo, da je bil slovenski narodni odpor proti komunizmu med drugo svetovno vojno samoobrambno in domoljubno dejanje;
- razglasijo poboj domobrancev in vseh drugih nasprotnikov komunističnega totalitarizma za zločin proti človeštvu;
- obžalujejo nasilje komunistične države in teptanje temeljnih človekovih pravic po končani vojni;
- sprejmejo ukrepe, da bo neodvisna sodna oblast raziskala zločine med revolucijo in po njej;
- sprejmejo zakone, ki bodo pretrgali povezavo s prejšnjo totalitarno ureditvijo in odpravili politične, gospodarske in druge privilegije nekdanjih oblastnikov in njihovih naslednikov;
- razveljavijo obsodbe, ki so jih po vojni izrekla sodišča na podlagi revolucionarnih zakonov, omogočijo poravnava moralne in materialne škode, ki je bila povzročena premnogim Slovincem med revolucijo in po njej, in zagotovijo enake socialne in druge pravice pod enakimi pogoji vsem žrtvam vojne in revolucije;
- sprejmejo zakone, ki bodo v državi Sloveniji uveljavili pravno državo v skladu z ustavo, konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Svet Evrope) in Splošno deklaracijo o človekovih pravicah (Združeni narodi).

Podpisani pričakujemo, da bodo predstavniki države Slovenije zadostili pravic!

Na slovenski zemlji in v zdomstvu leta 1995.

ZAPUSTIL NAS JE TINE DUH

Stražarji, tudi Tine Duh, so se takrat pridružili jugoslovanski vojski kot prostovoljci in doživeli propad jugoslovanske države. Nemci so Tineta poslali v ujetniško taborišče blizu Hamburga. Tam je srečal odvetnika in narodnega poslanca D. Vebleta. Ironija življenja! Tine Duh kot ujetnik v Severni Nemčiji, jaz, kot številni Štajerci, na balkanskem jugu v Šiljegovcu blizu Džunisa. Ironija usode sinov majhnega naroda! Tinetovo rojstno domačijo v Prekmurju so zasedli Madžari, zato so ga Nemci poslali v domači kraj; po kratkem presledku se je umaknil v Ljubljano. Tu sva se znova srečala v Ehrlichovem dijaškem domu. Dr. Ehrlich je z vsem srcem rad pomagal štajerskim beguncem in tako smo bili njegove dobrote deležni Maks Ocvirk, Tine, jaz in mnogi drugi. Tu smo doživeli strahoten zločin, ko je Grajzer po sv. maši odhajajo čega svetca in njegovega spremljevalca, Viktorja Rojca, ubil pred dijaškim domom v Streliški.

Vosova strahovlada in komunistična ubijanja so nas prepričala, da je vsako sodelovanje z OF nemogoče. Številni Stražarji so začeli odhajati k Vaškim stražam na podeželju. Tine je prevzel odgovorno mesto pri Vaški straži na Dolenjskem. Iz tega časa mi je ostala v spominu Tinetova zgodba o ranjenem komisarju, ki so ga zajeli Vaški stražarji njegove edinice. Tine ga je rešil pred Italijani, mu poskrbel varno zavetišče, bolničarko in zdravila. Ozdravljeni se je iz hvaležnosti pridružil VS in se poročil z bolničarko.

Tine je bil dober človek, skromen, pošten in enkrat mi je v tej zvezi dejal, ko sem ga prosil, da o tem napiše črtico: "Če bi bilo nebo kos papirja, morje pa črnilo, bi se ne dala

KARMEL V PRIPRAVI V MIRNI PEČI

POZDRAVI
SESTER KARMELIČANK IZ
MIRNE PEČI NA DOLENJSKEM

Sestra Agneza se ponovno zahvaljuje tudi v imenu s. Cirile in s. Mihaele za vso poslano pomoč iz Kanade in iz Združenih držav Amerike. Vsako pa naj bo še tako majhno darilo sprejmejo z veseljem in hvaležnostjo. Pošiljajo vam pozdrave in njihove molitve nas spremljajo kjer koli smo.

Sestre delajo, molijo, skrbijo po svojih močeh, toda potrebujejo pomoč od nas vseh, v domovini in v zdomstvu pri ustanavljanju in gradnji karmeličanskega samostana v Mirni peči na Dolenjskem.

Darove lahko pošljete na sledeče naslove:

Ela Miklavc- Almasy
84 Laurie Cresc.
Owen Sound, Ont.
N4K 6C3
Canada

Ga. Mara Osredkar
16 Glen Murray Dr.
Toronto, Ont.
M8Y 3H3
Canada

Sestra M. Agneza Saje
Karmeličanke
Rogovila 1,
68216 Mirna peč,
Slovenija

ŠKOF DR. JANEZ JENKO
JE UMRL

Dan pred božičem, v soboto 24. decembra, je umrl v izolski bolnišnici koprski škof dr. Janez Jenko. Nekaj dni prej je odšel na operacijo žolčnih kamnov. Ta je sicer dobro uspela a v soboto mu je odpovedalo srce. Pokopan je bil v sredo, 28. decembra v koprski stolnici.

Pokojni škof je nam Slovincem, zdomcem, dobro poznam. Odlikoval se je z jasnim, neuklonljivim značajem. Pri srečanjih z begunci je še v času komunistične diktature jasno in odločno proslavil pobite domobrance.

popisati bolečina, kakršna je bila naša..."

Tine je bil zvest Ehrlichovi ideji. Ideja o nujnosti suverene slovenske države mu je bila načelo vsega njegovega dela v zdomstvu. Bil je, - kakor je dejal v poslovnih besedah ob krsti arhitekt M. Eiletz, - pisemski heroj, odločen in nepopustljiv, vedno pa skromen in stvaren v svojem pisanju. Kot član društva DOM je zvesto sledil in oživljal delo prof. P. Verbica, prof. J. Kesslerja in aktivistov Slovenskega državnega gibanja (SDG) v SLOVENSKI POTI, v SMERI V SLOVENSKO DRŽAVO, posebno pa v kanadski SLOVENSKEJ DRŽAVI, katerega član konzorcija je bil do svoje smrti. Zdomski tisk je zgubil s Tinetom idealnega sodelavca.

Tine kot izobraženec ni imel sreče pri izbiri dela in služb. Zagrabil je vsako delo in pridno pomagal ženki Ivici, da sta vzgojila in izšolala prof. Tineta, arhitekta Andreja in hčerko Metko. Življenje mu ni bilo lahko, pa je vztrajal z delom do skromne upokojitve in boleznimi, ko je pod težo bolečin ostajal največ doma.

V nedeljo pred smrtjo je obiskal Slovenski dom v San Martinu, se udeležil sv. maše, naslednji dan zjutraj mu je postalo slabo in je izdihnil. Srčna kap.

Tine Duh je bil globoko veren, zato mu je Bog prikrajšal bolezensko trpljenje. To je tolažba njegovi družini, ki je izgubila dobrega očeta. Te misli je poudarjal v govoru po sv. maši župnik g. Šenk.

Teško je pisati ob smrti prijatelja. Meni in številnim prijateljem SDG bodo ostale v spominu Tinetove besede po končani manifestaciji slovenskih zdomcev ob oklicu slovenske suverenosti. Ves nasmejan in srečen je stopal za praporom SDG in nam dejal: "To je zame najlepši življenjski dan."

Skoberne Slavko.

JUBILEJ

DVEH ZASLUŽNIH AMERIŠKIH SLOVENCEV
75 LETNICA DR. MATEJA ROESMANNA IN
80 LETNICA PROF. VINKA LIPOVCA

V nedeljo 15. januarja so se številni prijatelji, družine in člani Ameriško-slovenskega sveta, po skupni maši pri Sv. Vidu zbrali, da proslavijo 75. rojstni dan Mateja Roesmanna in 80 letnico prof. Vinka Lipovca, predsednika in podpredsednika Ameriško-slovenskega sveta. Po čestitkah sta prof. Lipovca nagovorila župnik g. Jože Božnar in dr. Stane Šušteršič iz Washingtona. Posebej sta poudarila profesorjevo načelnost in pogumno držo v 29 letnem obdobju urejevanja Ameriške domovine in njegova prizadevanja in delo v slovenskem javnem življenju. Pred tem pa je dr. Mateja Roesmanna, neutrudljivega borca za neodvisno slovensko državo, dr. Ciril Mejač, tudi iz Washingtona, pozdravil takole:

Nepozabna mi je proslava 60. rojstnega dneva ravnatelja klasične gimnazije v Mariboru Martina Mastnaka, tudi zaradi nagovora, ki ga je za to priliko imel starosta profesorskega zbora dr. Kociper. Začel je takole: "Pred 60 leti je skromna slovenska mati tam na Primorskem v plenice povila malega Martinčka". Vsem je šlo na smeh; nismo se mogli predstavljati, da bi bil častitljiv gospod kdaj majhen in v plenicah.

Zdi se mi, da bi si težko predstavljali Mateja v plenicah in v zibki. In vendar, pred 75 leti je njega v plenice povila skromna slovenska mati - prave slovenske matere so bile vedno skromne, tudi če jim je bil gmotni položaj zadovoljiv.

Vsi se z dobršno mero zadovoljstva spominjamo svojih mladih let, svojih študentskih let, in ta doba Mateju ni bila veliko drugačna. Živeli smo s časom, skoraj kot da za to nimamo ne zaslug in ne prave odgovornosti, niti nismo povsem odgovorni za prilike, ki so iz nas napravile to, kar smo. Morda ne velja to povsem in niti ne za vse. A drži, da v tisti usodni dobi cepljenja duhov na Slovenskem, sta družina in okolje odločilno narekovala smer slovenski doraščajoči mladini, kako presojati

ideološke tokove in politični razvoj v predvojni jugoslovanski in med vojno zasedeni Sloveniji. Takrat je nastala za mnoge in za našega slavljenca nujnost po samostojnem odločanju in ni bil več slučaj, da bi se kdo brez lastne odgovornosti in da se je Mate Roesmann, zadnji predsednik akademskega kluba Zarja, odločil, da sledi lastnemu razumu in ukazom lastne vesti ter se aktivno vplete v dvoboj dveh svetov, ki sta se bila v Sloveniji za obstoj in zmago: odklonil je totalitarizem.

Bilo je med nami, med našimi prijatelji in kolegi, mnogo takih, ki so največ zaradi oportunitizma skušali v tem boju stati ob strani in so, iz določene razdalje, čakali na dokončen izid. Oportunitizem ni bil v naravi dr. Roesmanna in ko je nastopil pot emigracije, je sledil vztrajno in neomahljivo svojemu razumu, logiki in vesti in predvsem načelom poštenosti in bil eden redkih - s časom sicer eden vedno manj redkih - ki je zastavil vse svoje moči in svoje voditeljske sposobnosti, da bi na eni strani pomagal rušiti komunizem v zaslužjeni Sloveniji, na drugi pa krepiti slovensko državno zavest med Slovenci vsepovsod. Verjel je - in danes vidimo, da ne brez osnove in brez razlogov - da je to mogoče tudi iz Amerike, da je to mogoče tudi kot lojalni in zvest državljani svobodne in demokratske Amerike, kar dr. Roesmann je in je vedno bil. Kot tak je stopil na čelo Slovenskega državnega gibanja in mu predsedoval, ko je široka slovenska javnost skrito ali odkrito ponavljala, da je utopija ne le za vsako podvzetje pač pa tudi cilj sam, za katerega se je prizadevalo Slovensko državno gibanje, namreč ustanovitev neodvisne in samostojne slovenske države. V svoji novi domovini, svobodni Ameriki, je ohranil čuteče srce za domovino svojega rojstva in v svojih člankih in nastopih, kot pravnik, z največjo logiko dokazoval, da je slovenska država nujna kot najvišja stopnja slovenskih političnih stremeljenj. Če si s to dejavnostjo ni pridobil vseh simpatij, si je pa pridobil ugled in marsikatero podvzetje med nami si

je štelo v čast, če ga je Mate hotel podpreti. In če ga je podprl, je bil uspeh zagotovljen: Slovenska pristava, Slovenska kapela, gostovanje Gallusa, prizadevanje za mednarodno priznanje slovenske države, akcije za raznovrstno pomoč Sloveniji, Slovenski dnevi v Clevelandu in še in še. Pri tem pa mu je nad vse zvesto in z razumevanjem stala ob strani njegova soproga gospa Pepca Roesmannova.

Morda bolj kot mi vsi, je tudi Mate moral skozi razočaranja in presenčenja. Zadoščenje, da je slovenska država nastala, razočaranje, da ta država ni povsem pravna. Sam ali pa v sodelovanju z Ameriško-slovenskim svetom, brez dvoma najmočnejšim političnim forumom tukaj - je napravil mnogo koristnih korakov, da bi se ta, lahko rečemo tragična brezpravnost končala ali izboljšala in spomenice v imenu Sveta ter mnogi Roesmannovi članki izžarevajo dosledno logiko pravnikar, kar je in je bil Mateju tudi poklic in poslanstvo.

V evangelijski priliki o vinogradniku, ki je vsem, ki so delali v njegovem vinogradu, plačal po denarju: tistim, ki so prišli na delo ob koncu dneva in tistim, ki so prenašali težo dneva, bi lahko razbrali klic o velikodušnosti. Le redkokdaj je bilo razbrati priznanje prvobornemu samostojne Slovenije, nasprotno pa so se mnogi od tistih, ki jim misel o slovenski državi v preteklosti ni bila prijetna, začeli trkati na prsa. Dr. Roesmann pa je velikodušno pozdravljaval vse, ko je slovenska država postala stvarnost in se je pogumno uvrstil med prvobornelje akcij za pomoč Sloveniji: najprej gmotno, pa tudi pomoč, ki bi naj politično podprla slovensko pomlad. Z nami vsemi pa čaka, in morda bolj kot mi vsi, pričakuje, da bo le zasijalo sonce slovenske pomladi v Sloveniji sami. Naj bi bila ta želja in to pričakovanje del naših skupnih častitk dr. Roesmannu za njegov rojstni dan in 75 letnico njegovega plodonosnega življenja.

John E. Krek's Slovenian Credit Union
Slovenska Hranilnica in Posojilnica
Janeza E. Kreka

Canada's first Slovenian Credit Union
Prva Slovenska Hranilnica in Posojilnica v Kanadi

OFFICE HOURS / URADNE URE

747 Brown's Line
Etobicoke, Ontario M5B 3V7
(416) 252-6527

Monday	10 am - 4 pm
Tuesday	10 am - 8 pm
Wednesday	10 am - 4 pm
Thursday	10 am - 8 pm
Friday	10 am - 8 pm
Saturday	9 am - 12:30 pm

646 Euclid Avenue
Toronto, Ontario M6G 2T5
(416) 532-4746

Tuesday	12 am - 8 pm
Thursday	12 am - 8 pm
Friday	10 am - 8 pm
Saturday	10 am - 1 pm

SERVICES

Chequing
Savings
Term deposits
RRSP
RRIF
Loans
Mortgages
Line-of-Credit
MASTERCARD
Banking machine card
Travel Insurance
Travellers Cheques

USLUGE

Čekovni račun
Hranilne vloge
RRSP / RRIF
Hipotečna posojila
Osebnostna posojila
Kreditna karta MASTERCARD

NAROČNIK PIŠE:

UPAM, DA BOSTE VPLIVALI,
DA BI SPOMLADI V SLOVENIJI
IZOBESILI VSAJ 20 TISOČ
ČRNIH ZASTAV, V SPOMIN
UMORJENIM!

Župnijska hranilnica
in posojilnica "Slovenia"

Vam nudi razne finančne usluge. Posojila za hiše, avtomobile, potovanja, študij itd. Vaši prihranki pa se obrestujejo po najvišji možni stopnji.

Poslužite se naše
slovenske finančne ustanove!

URADNE URE

725 Brown's Line, Etobicoke, Ontario M8W 3V7
Tel: 416 255-1742 Fax: 416 255 3871

Monday, Tuesday, Wednesday...9:30 a.m. - 4:00 p.m.
Thursday - Friday.....9:30 a.m. - 7:30 p.m.
Saturday.....9:00 a.m. - 12 noon.

618 Manning Ave., Toronto, Ontario M6G 2V9
Tel: 416 531-8475 Fax: 416 531-8533

Monday, Tuesday, Wednesday...9:30 a.m. - 4:00 p.m.
Thursday - Friday.....9:30 a.m. - 7:30 p.m.
Saturday.....9:00 a.m. - 12 noon.

Villa Slovenia
23 Delawana Drive, Hamilton, Ontario L8E 3N6
Tel: 905 578-7511 Fax: 905 578 5130

Thursday.....3:30 p.m. - 7:30 p.m.
Friday.....12:30 p.m. - 7:30 p.m.
Saturday.....9:00 p.m. - 12 noon.

Dom Lipa, Etobicoke Ontario
(For residents only)

Wednesday.....3:00 p.m. - 4:00 p.m.

ALI RES MALO BEREMO?

S starim latinskim rekom **Boj se bralca ene knjige** začena Jurij Paljk razmišljanje o bralni kulturi sicer in med zamejskimi Slovenci posebej v zadnji številki goriškega tednika.

Avtor ironično nadaljuje, da omenjeni rek danes ne velja več, ker ljudje ne berejo skorajda nič, čeprav se knjige tiskajo kot še nikoli doslej. Toda kaj, ko jih gre večina spet v papirniške mlane.

Bralna kultura je kultura tistih, ki še razmišljajo. Knjiga zahteva celega človeka, zbranost, mir, razmišljanje, poglobitev in predvsem tišino in umirjenost, vse to, česar današnji človek skoraj nima več - nadaljuje Paljk ter primerja branje s televizijo in filmi, ki te "povozijo", ne pustijo razmišljati, biti dejaven. Potem ko navede podatka, da v Italiji vsako leto prodajo več hrčkov kot

knjig in da od desetih Italijanov štirje po obveznih šolskih knjigah niso prebrali več nobene, se avtor vpraša, **kako bo šlo to naprej**. Prepričan je, da samo ljudje, ki berejo in poznajo duhovno bogastvo knjig, danes še toliko razsodno razmišljajo, so samostojni in se ne bojijo življenja. Zato meni, da so danes vsi tisti, od profesorjev, učiteljev, duhovnikov do vseh vrst izobražencev, ki silijo človeka k branju, nezamenljivi in v današnjem svetu prepotrebni.

Pomen branja slovenskih knjig je za slovenskega človeka v Italiji temeljnega pomena za narodni obstoj, poudari ob koncu Paljk in svetuje zvečer večkrat ugasniti televizor in vzeti dobro knjigo v roke: **Problemom nam seveda ne bo rešila, pomagala pa nam bo, da bo življenje znosnejše in lepše, bogatejše in globlje.**

STA/dr/zj